

Wprowadzenie	5
1. Wielostopniowe systemy emerytalne – rozwój, funkcjonowanie, rola państwa	11
1.1. Rozwój i pojęcia wielostopniowych systemów emerytalnych	11
1.1.1. Rozwój historyczny zabezpieczenia emerytalnego	11
1.1.2. Problemy zdefiniowania i rozgraniczenia elementów wielostopniowego systemu zabezpieczenia emerytalnego	16
1.2. Funkcjonowanie wielostopniowych systemów zabezpieczenia emerytalnego	21
1.2.1. Konstrukcja elementów zabezpieczenia emerytalnego	22
1.2.2. Kumulacja/współdziałanie elementów systemu zabezpieczenia emerytalnego. Cele i typy zabezpieczenia emerytalnego	36
1.2.3. Efekty, funkcje i dylematy systemów emerytalnych	41
1.2.4. Rola państwa w wielostopniowym systemie zabezpieczenia emerytalnego	50
1.3. Uzasadnienie i wyjaśnienie powstania, rozwoju i konstrukcji systemów zabezpieczenia emerytalnego	52
1.3.1. Uzasadnienie i wyjaśnienie instytucji zabezpieczenia emerytalnego, zwłaszcza interwencji państwa	52
1.3.2. Uwarunkowania ukształtowania i rozwoju wielostopniowych systemów zabezpieczenia emerytalnego	58
2. Zabezpieczenie emerytalne w krajach Unii Europejskiej	63
2.1. Zróżnicowanie systemów zabezpieczenia emerytalnego w krajach Unii Europejskiej	63
2.2. Zabezpieczenie emerytalne w Niemczech	77
2.2.1. Rozwój historyczny zabezpieczenia emerytalnego	77
2.2.2. Konstrukcja warstw zabezpieczenia emerytalnego	81
2.2.3. Zasięg i znaczenie poszczególnych warstw w całości zabezpieczenia	90

2.2.4. Uwarunkowania zabezpieczenia emerytalnego	99
2.2.5. Aktualne problemy i kierunki zmian zabezpieczenia emerytalnego	105
2.3. Zabezpieczenie emerytalne w Wielkiej Brytanii	109
2.3.1. Rozwój historyczny zabezpieczenia emerytalnego	109
2.3.2. Konstrukcja warstw zabezpieczenia emerytalnego	114
2.3.3. Zasięg i znaczenie poszczególnych warstw w całości zabezpieczenia	122
2.3.4. Uwarunkowania zabezpieczenia emerytalnego	128
2.3.5. Aktualne problemy i kierunki zmian zabezpieczenia emerytalnego	131
3. Rozwój wielostopniowego systemu emerytalnego w Polsce	135
3.1. Dotychczasowy rozwój i obecny stan systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce	136
3.1.1. Rozwój historyczny	136
3.1.2. Obecna sytuacja: zapotrzebowanie na zmiany	139
3.1.3. Uwarunkowania konstrukcji i możliwości reform zabezpieczenia emerytalnego	145
3.2. Problemy rozwoju wielostopniowego systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce	148
3.2.1. Przegląd dotychczasowych propozycji reform	148
3.2.2. Cele i struktura zabezpieczenia emerytalnego	153
3.2.3. Zmiany w systemie ubezpieczenia społecznego	156
3.2.4. Rozwój dodatkowych systemów emerytalnych	160
3.2.5. Problemy przejścia do wielostopniowego systemu zabezpieczenia emerytalnego	164
Podsumowanie i zakończenie: Państwo i rynek w zabezpieczeniu emerytalnym w Unii Europejskiej i w Polsce	169
Literatura	175
Spis tabel	193
Summary	195